3. Το άρθρο 215 της Συνθήκης δεν εμποδίζει την υποβολή αγωγής στο Δικαστήριο για την αναγνώριση της ευθύνης της Κοινότητας, έστω και αν η ζημία δεν μπορεί ακόμα να υπολογιστεί επακριβώς, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι πρόκειται για ζημία που επίκειται και μπορεί να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PIETER VERLOREN VAN THEMAAT της 11ης Δεκεμβρίου 1984 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Εισαγωγή

1.1. *Τα κυριότερα πραγματικά περιστατικά*

Η προσφεύγουσα εταιρία Binderer εισάγει και διαθέτει στην αγορά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας οίνους προελεύσεως άλλων κρατών μελών και τρίτων χωρών. Από αρκετού χρόνου έχει ειδικευτεί κυρίως στην εισαγωγή οίνων προελεύσεως Ουγγαρίας και Γιουγκοσλαβίας, πραγματοποιεί δε το 65 % των εισαγωγών από την Ουγγαρία. Η υπόθεση που μας απασχολεί σήμερα έχει ως αντικείμενο τη νομιμότητα ενδείξεων σχετικών με την ποιότητα « Spätgelesen », και « Ausgelesen » τις οποίες χρησιμοποιεί η προσφεύγουσα ως κατά λέξη μετάφραση των σχετικών ουγγρικών και γιουγκοσλαβικών ενδείξεων, και τη νομιμότητα των απαγορευτικών μέτρων που έλαβε στο θέμα αυτό η Επιτροπή. Οι ενδείξεις σχετικά με την ποιότητα « Spätlese » και « Auslese » χρησιμοποιούνται επίσης και για αυστριακούς και ελβετικούς οίνους (στην περίπτωση δε αυτή, μόνο στη γερμανική γλώσσα), αλλά συναντώνται κυρίως στην ίδια την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ενώ κατά τα έτη 1981 και 1983 οι εισαγωγές οίνων με τον ανωτέρω χαρακτηρισμό, τις οποίες πραγματοποίησε η προσφεύγουσα, αντιπροσώπευαν ετησίως από 16 000 εκατόλιτρα περίπου μέχρι 29 000 εκατόλιτρα περίπου (μόνο για το 1982), η παραγωγή των οίνων αυτών στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, κατά τη διάρκεια των ιδίων αυτών ετών 1981 μέχρι 1983, κυμάνθηκε μεταξύ 726 000 εκατολίτρων (το 1982) και 890 000 εκατολίτρων περίπου για τους οίνους « Spätlesen » και μεταξύ 98 000 εκατολίτρων περίπου και 151 000 εκατολίτρων περίπου για τους οίνους « Auslesen » (απάντηση της Επιτροπής, της 26ης Οκτωβρίου 1984, σε ερώτηση που της έθεσε το Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση). Το ποσοστό της αγοράς που καλύπτουν συνολικά οι οίνοι « Spätlesen » και « Auslesen » που εισάγονται από την Ουγγαρία και τη Γιουγκοσλαβία, κυμάνθηκε κατά τα προαναφερθέντα έτη μεταξύ 1,5 % περίπου και 4 % περίπου της γερμανικής παραγωγής. Από της πλευράς της πολιτικής ανταγωνισμού της Επιτροπής, το ποσοστό αυτό της αγοράς θα μπορούσε να θεωρηθεί ως « μηδαμινό », αμελητέο από απόψεως ανταγωνισμού, μη δυνάμενο να επηρεάσει αισθητά τις σχέσεις ανταγωνισμού και, επομένως, να δικαιολογήσει τις δραστηριότητες της Επιτροπής και τα σχετικά έξοδα της ίδιας και των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

* Μετάφραση από τα ολλανδικά.

1.2. *Η εφαρμοστέα κοινοτική ρύθμιση*

Οι ακόλουθες κανονιστικές διατάξεις είναι σημαντικές προκειμένου να εκτιμηθεί η διαφορά.

Σύμφωνα με τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοίμιου του *κανονισμού 355/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979* (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 200), περί των γενικών κανόνων για την περιγραφή και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής, « ο σκοπός κάθε περιγραφής και παρουσιάσεως είναι να παρέχει πληροφορίες, τόσο ακριβείς και σαφείς, όσο είναι απαραίτητο για την εκτίμηση των προϊόντων αυτών από τον τυχόν αγοραστή και από τους δημόσιους οργανισμούς τους επιφορτισμένους με τη διαχείριση και τον έλεγχο του εμπορίου των προϊόντων αυτών ». Το άρθρο 30, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού διευκρινίζει σχετικά, όσον αφορά το ετικετάρισμα των οίνων (για το οποίο ήδη τα άρθρα 27 μέχρι 34 του κανονισμού περιέχουν λεπτομερείς διατάξεις), ότι « ειδικοί όροι δύνανται να προβλεφθούν, που θα αφορούν τον έλεγχο της τηρήσεως των διατάξεων των σχετικών με την περιγραφή στο ετικεττάρισμα των εισαγομένων προϊόντων, κυρίως όσον αφορά τη γεωγραφική καταγωγή, τις ενδείξεις τις σχετικές με μια ανώτερη ποιότητα, την ποικιλία αμπέλου και τον εμφιαλωτή ». Το άρθρο 30, παράγραφος 7, διευκρινίζει ότι « για την περιγραφή των εισαγομένων προϊόντων στο ετικεττάρισμα οι ενδείξεις που αναφέρονται στα άρθρα 27, 28 κα 29 γίνονται σε μια ή περισσότερες επίσημες γλώσσες της Κοινότητας ». Στη συνέχεια, η παράγραφος αυτή διευκρινίζει με το δεύτερο εδάφιό της ότι η ένδειξη μνειών που αφορούν *ιδίως* μια ανώτερη ποιότητα και που αναφέρονται στο άρθρο 28, παράγραφος 2, υπό γ), γίνεται αντιθέτως σε μια από τις επίσημες γλώσσες της τρίτης χώρας καταγωγής, όσον αφορά τους εισαγόμενους οίνους, αλλά ότι οι ενδείξεις αυτές μπορούν επιπλέον να γίνουν σε μια επίσημη γλώσσα της Κοινότητας. Τέλος, η παράγραφος αυτή ορίζει (πράγμα σημαντικό για την υπό κρίση υπόθεση) ότι η χρησιμοποίηση ορισμένων ενδείξεων που προέρχονται από τη μετάφραση ενδείξεων που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο, μπορεί να ρυθμιστεί από τις λεπτομέρειες εφαρμογής. Το άρθρο 43 του κανονισμού περιέχει, τέλος, τη σημαντική γενική αρχή, σύμφωνα με την οποία « η περιγραφή και η παρουσίαση των προϊόντων που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, περιλαμβανομένης κάθε δημοσιεύσεως, δεν δύνανται να είναι ικανές να προκαλέσουν σύγχυση ως προς το είδος, την καταγωγή και τη σύσταση του προϊόντος, όσον αφορά τις ενδείξεις που προβλέπονται στα άρθρα 2, 12, 27, 28 και 29 ». Μεταξύ των ενδείξεων αυτών, ιδιαίτερα σημαντικές εν προκειμένω είναι οι ενδείξεις « οι οποίες αφορούν μια ανώτερη ποιότητα » που αναφέρονται στο άρθρο 28, παράγραφος 2, υπό γ), και οι πληροφορίες οι σχετικές « με τις φυσικές ή τεχνικές συνθήκες της αμπελουργίας της περιοχής καταγωγής του οίνου τούτου » που αναφέρονται στο σημείο ξ) της ίδιας παραγράφου. Κατά τη γνώμη μου, οι αρμόδιες αρχές και οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν, ατομικά και προς την κατεύθυνση αυτή, να προσβάλουν απευθείας, βάσει του άρθρου 43, τη διαφημιστική εκστρατεία που απέβλεπε στη δημιουργία συγχύσεως και την οποία πραγματοποίησε λιγότερο σημαντικός ανταγωνιστής της προσφεύγουσας.

Το άρθρο 2, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του *κανονισμού 997/81 της Επιτροπής, της 26ης Μαρτίου 1981* (ΕΕ L 106, σ. 1), περί των λεπτομερειών εφαρμογής για το χαρακτηρισμό και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής ορίζει: « μια ένδειξη σχετική με ανωτέρα ποιότητα, που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, δεν μπορεί να μεταφραστεί στη γερμανική γλώσσα, για να αναγραφεί στην ετικέτα εισαγόμενου οίνου, με κανέναν από τους ακόλουθους όρους: " Qualitätswein mit Prädikat ", " Kabinett ", " Spätlese ", " Auslese ", " Beerenauslese " και " Trockenbeerenauslese " ». Δεδομένου ότι η Επιτροπή, βάσει του άρθρου 28, παράγραφος 2, υπό γ), του κανονισμού 355/79 του Συμβουλίου, είχε αναγνωρίσει τους αντίστοιχους ουγγρικούς και γιουγκοσλαβικούς όρους των « Spätlese » και « Auslese » που αφορούν την παρούσα υπόθεση, η απαγόρευση αυτή δεν μετέβαλε τη δυνατότητα χρησιμοποιήσεως άλλων μεταφράσεων.

Αμέσως μετά τη δημοσίευση της διάταξης αυτής, η προσφεύγουσα απευθύνθηκε στις αρμόδιες αρχές της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και στην Επιτροπή και τους πρότεινε να τηρηθεί ο νέος κανονισμός και να αποδοθούν κατά λέξη οι ουγγρικές και γιουγκοσλαβικές εκφράσεις με τα επίθετα « spätgelesen » και « ausgelesen ». Το Υπουργείο Εσωτερικών της Βαυαρίας δεν διατύπωσε αντιρρήσεις ως προς τη λύση αυτή, η δε Επιτροπή, απαντώντας, στις 16 Αυγούστου 1981, με λεπτομερή αιτιολογία, σε έγγραφο που της είχαν απευθύνει για το θέμα αυτό διάφορες γερμανικές επαγγελματικές οργανώσεις [1], εξέφρασε ρητά τη συμφωνία της για τη λύση αυτή. Η σύμφωνη αυτή γνώμη οδήγησε την προσφεύγουσα να εισαγάγει τους εν λόγω οίνους από την Ουγγαρία και τη Γιουγκοσλαβία και να τους διακινήσει, στη συνέχεια, στην αγορά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας με την αναφερθείσα ένδειξη.

Στη συνέχεια εκδόθηκε ο κανονισμός 1224/83 της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 1983 (ΕΕ 1983, L 134, σ. 1) που προσβάλλεται τώρα από την προσφεύγουσα. Η πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του κανονισμού αυτού ορίζει ότι:

« Για να αποφευχθεί η εξαπάτηση του καταναλωτή όσον αφορά το ανώτερο ποιοτικό επίπεδο ορισμένων οίνων που εισάγονται στην Κοινότητα, και υπόκεινται σε λιγότερο περιοριστικές απαιτήσεις σχετικά με τη σήμανση, χωρίς ωστόσο να δημιουργηθεί διάκριση ως προς την περιγραφή των οίνων αυτών σε σχέση με τους οίνους κοινοτικής καταγωγής, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες κλιματικές συνθήκες στις οποίες έχουν παραχθεί οι εισαγόμενοι οίνοι και να αποκλείεται, επομένως, η δυνατότητα αναγραφής στην ετικέτα αυτών των εισαγομένων οίνων, των όρων " Spätgelesen " και " Ausgelesen ", έστω και αν και οι όροι αυτοί αποτελούν τη μετάφραση όρων που συμφωνούν με τις διατάξεις της τρίτης χώρας καταγωγής. »

Το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο ζ, του κανονισμού αυτού ορίζει, κατά συνέπεια, ότι

« Η παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο (του άρθρου 2 του κανονισμού 997/81) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

« Ένδειξη σχετική με ανώτατη ποιότητα που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο δεν επιτρέπεται να μεταφραστεί στη γερμανική γλώσσα, για να αναγραφεί στην ετικέτα εισαγόμενου οίνου, με κανέναν από τους ακόλουθους όρους: " Qualitätswein mit Prädikat ", " Kabinett ", " Spätlese ", " Auslese ", "Beerenauslese ", " Trockenbeerenauslese ", *" Eiswein "*, *" spätgelesen "* και *" ausgelesen "*».

Υπογραμμίζω τους νέους απαγορευμένους όρους της απαρίθμησης αυτής, στους οποίους περιλαμβάνονται, συνεπώς, και οι όροι « spätgelesen », και « ausgelesen », που είχε δεχτεί η Επιτροπή, το 1981, με αιτιολογημένη γνώμη. Το άρθρο 1, παράγραφος 10, του κανονισμού περιέχει μεταβατική διάταξη για τα αποθέματα οίνου στις ετικέτες των οποίων είχαν αναγραφεί ενδείξεις σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν προηγουμένως. Από τη σύγκριση της πέμπτης αιτιολογικής σκέψης του κανονισμού αυτού, την οποία παρέθεσα, με το έγγραφο που ανέφερα στην υποσημείωση 1, συνάγεται ότι η αιτιολογική αυτή σκέψη βρίσκεται σε προφανή αντίθεση με το προαναφερθέν έγγραφο. Επομένως, δικαιολογείται πλήρως το

1 — Για το πλήρες κείμενο της απάντησης αυτής, παραπέμπω στο παράρτημα 5 του δικογράφου της προσφυγής. Το σημαντικότερο μέρος της απάντησης αυτής έχει ως εξής:

„Das Verwendungsverbot des Artikels 2 Absatz 4 [der Verordnung Nr. 997/81] erstreckt sich allerdings nur auf die ausdrücklich aufgeführten Begriffe, was sich einerseits aus dem Wortlaut dieses Absatzes ergibt, der von ‚folgenden Begriffen' spricht als auch dem diesbezüglich neunten Erwägungsgrund der Verordnung (EWG) Nr. 997/81, der von dem Verbot der Verwendung identischer Begriffe in deutscher Sprache, nicht aber von dem Verbot ähnlicher Begriffe ausgeht. Die Übersetzung der fraglichen ungarischen Angabe in ‚spätgelesen' ist somit nach der vorerwähnten Bestimmung nicht verboten. Auch die Gefahr einer Irreführung der Verbraucher über Ursprung oder Art des Weines, die zur Unzulässigkeit der Angabe ‚spätgelesen' über Artikel 43 Absatz 1 der Verordnung (EWG) Nr. 355/79 führen würde, besteht nicht... die gemäß Artikel 28 Absatz 1 Buchstabe d der Verordnung (EWG) Nr. 355/79 geforderte obligatorische Angabe des Ursprungsdrittlandes auf dem Etikett [läßt] den Verbraucher zwischen einem ungarischen Wein, der aus ‚spätgelesenen' Trauben hergestellt ist und einer deutschen oder österreichischen ‚Spätlese' unterscheiden."

ότι η προσφεύγουσα αμφισβητεί σήμερα ενώπιον του Δικαστηρίου τη διάταξη που αιτιολογείται κατά τον τρόπο αυτό και την οποία ανέφερα μόλις προηγουμένως. Με την απάντησή της, της 12ης Σεπτεμβρίου 1984, στο σχετικό ερώτημα που της έθεσε το Δικαστήριο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ρητά ότι μετέβαλε την άποψη που είχε εκφράσει το 1981. Όπως προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας και την αγόρευση της προσφεύγουσας κατά την επ' ακροατηρίου συνεδρίαση, η προσφεύγουσα κατηγορεί την Επιτροπή κυρίως ότι έκανε χρήση της κανονιστικής της εξουσίας για να αντιμετωπίσει συγκεκριμένη περίπτωση (για να εξηγήσει τη μεταβολή της άποψής της, η Επιτροπή ανέφερε ορισμένα διαφημιστικά μηνύματα, τα οποία πρέπει να θεωρηθούν ως ανεπίτρεπτα). Η εξέταση της κατηγορίας αυτής υπό το φως του τρίτου από το τέλος εδαφίου της απάντησης της Επιτροπής στο ερώτημα του Δικαστηρίου, δείχνει, κατά την άποψή μου, ότι η κατηγορία αυτή προτάθηκε οπωσδήποτε κατόπιν ώριμης σκέψης. Πράγματι, από το εδάφιο αυτό προκύπτει ότι η απατηλή διαφήμιση που χρησιμοποίησε λιγότερο σημαντικός ανταγωνιστής της προσφεύγουσας υπήρξε ο αποφασιστικός λόγος της μεταστροφής της άποψης του 1981 (« Für den Meinungswandel der Kommission hat nicht zuletzt auch die Art und Weise eine Rolle gespielt, mit der der Handel die durch den Aktenvermerk vom 14. 8. 1981 bewirkte Öffnung für Werbezwecke ausgenutzt hat », πράγμα το οποίο εξηγείται στη συνέχεια κατά λεπτομερή τρόπο).

2. Το κύριο αίτημα της προσφεύγουσας

Η προσφεύγουσα ζητεί ως κύριο αίτημα την ακύρωση του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο ζ, του κανονισμού 1224/83, στο μέτρο που απαγορεύεται η χρήση των όρων « Spätgelesen » και « Ausgelesen » κατά τη μετάφραση ενδείξεων σχετικών με ανώτερη ποιότητα υπό την έννοια του άρθρου 28, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 355/79.

Το αίτημα αυτό της προσφεύγουσας πρέπει σαφώς να θεωρηθεί απαράδεκτο βάσει του γράμματος του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ και της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου. Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη διάταξη έχει άμεση εφαρμογή και δεν απαιτεί τη λήψη κανενός άλλου μέτρου εφαρμογής από την κοινοτική ή εθνική διοικητική αρχή, αφορά άμεσα, πράγματι, την προσφεύγουσα. Περαιτέρω, νομίζω ότι αποδεικνύεται επαρκώς, βάσει του συμπεράσματος που συνάγεται από το προαναφερθέν έγγραφο της Επιτροπής, της 12ης Σεπτεμβρίου 1984, και από τις εξηγήσεις που δόθηκαν σχετικά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι αφορμή για τη θέσπιση της επίδικης διάταξης υπήρξαν ιδίως (« nicht zuletzt ») οι διαφημιστικές εκστρατείες λιγότερο σημαντικών ανταγωνιστών της προσφεύγουσας για εισαγόμενους οίνους όμοιους με τους επίμαχους. Εντούτοις, όπως προκύπτει ιδίως από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 231/82 (Spijker Kwasten, Συλλογή 1983, σ. 2559) στην οποία ομοίως προστατευτικό μέτρο γενικής εφαρμογής από απόψεως τύπου είχε ληφθεί προφανώς επ' ευκαιρία ατομικής περιπτώσεως και, στην πραγματικότητα, αποκλειστικά για την περίπτωση αυτή, το γεγονός αυτό δεν επαρκεί ώστε να κριθεί η προσφυγή παραδεκτή. Αντίθετα από τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα Rozès, η οποία είχε πράγματι κρίνει την προσφυγή παραδεκτή για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) απέρριψε τότε την προσφυγή ως απαράδεκτη διότι (σκέψη 8) σύμφωνα « με την απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963 (Plaumann, 25/62, Jurispr. 1963, σ. 197), ... μια απόφαση που απευθύνεται σε άλλο πρόσωπο δεν είναι δυνατό να αφορά ατομικά τρίτους, παρά μόνο αν η απόφαση αυτή τους βλάπτει λόγω ορισμένων ιδιοτήτων που προσιδιάζουν σ' αυτούς ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που τους χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και για το λόγο αυτό τους εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο με τον αποδέκτη. » Με τη σκέψη 9, η προαναφερθείσα απόφαση προσθέτει μεταξύ άλλων: « Επομένως, η απόφαση παρουσιάζεται, έναντι των εισαγωγέων των εν λόγω προϊόντων, ως μέτρο γενικής εφαρμογής που εφαρμόζεται επί αντικειμενικώς προσδιορισμένων καταστάσεων και συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων που αντιμετωπίζονται κατά

τρόπο γενικό και αφηρημένο. Επομένως, η επίδικη απόφαση δεν αφορά ατομικά την προσφεύγουσα ». Στη σκέψη 10 το Δικαστήριο αναφέρει ακόμα ρητά ότι « το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, σύμφωνα με αυτά που εκθέτει και που δεν αμφισβητούνται από την Επιτροπή, είναι ο μόνος έμπορος-εισαγωγέας, εγκατεστημένος στη Benelux, που εισάγει τακτικά στις Κάτω Χώρες ψήκτρες, προελεύσεως Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, επ' ευκαιρία δε μιας από τις εισαγωγές αυτές εκδόθηκε η επίδικη απόφαση ». Ως προς το θέμα αυτό, η ίδια σκέψη παραπέμπει και στην απόφαση του Δικαστηρίου, της 6ης Οκτωβρίου 1982, στην υπόθεση 307/81 (Alusuisse, Συλλογή 1982, σ. 3463), η οποία, ακριβώς όπως και η υπό κρίση υπόθεση, αφορούσε κανονισμό (και όχι, όπως η υπόθεση Spijker Kwasten, απόφαση απευθυνόμενη σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη). Όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 10 της απόφασης στην υπόθεση Spijker Kwasten, το Δικαστήριο, στην υπόθεση Alusuisse, αποφάνθηκε ότι « ο κανονιστικός χαρακτήρας μιας πράξεως δεν επηρεάζεται από τη δυνατότητα προσδιορισμού του αριθμού ή ακόμη και της ταυτότητας των υποκειμένων του δικαίου, επί των οποίων η πράξη αυτή εφαρμόζεται σε δεδομένη στιγμή, εφόσον διαπιστώνεται ότι η εφαρμογή αυτή πραγματοποιείται βάσει μιας αντικειμενικής νομικής ή πραγματικής καταστάσεως που καθορίζει η πράξη σε σχέση με τον σκοπό της ».

Δεν αποκρύπτω ότι θα μπορούσα να θεωρήσω, όπως η γενική εισαγγελέας Rozès στην υπόθεση Spijker Kwasten, βάσει των διατάξεων του άρθρου 173, ότι είναι δυνατό να νοηθεί η έννομη προστασία που παρέχει στους ιδιώτες το άρθρο 173 υπό λιγότερο περιοριστική έννοια. Πρόσθετο λόγο προς τούτο αποτελεί το γεγονός ότι η απόρριψη της προσφυγής ως απαράδεκτης στην υπό κρίση υπόθεση, στερεί την προσφεύγουσα από οποιαδήποτε αποτελεσματική έννομη προστασία. Δεδομένου ότι σύμφωνα με το γράμμα και το σκοπό της επίδικης διάταξης, η τήρησή της απαιτείται μόνο *μετά* την εισαγωγή, η εισαγωγή των εν λόγω οίνων δεν μπορεί να απαγορευθεί βάσει της προσβαλλόμενης διάταξης. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορεί επίσης, σε προσφυγή λόγω αρνήσεως χορηγήσεως αδείας εισαγωγής, να προβάλει έλλειψη νομιμότητας της εν λόγω διάταξης. Όπως παρατήρησα, η διάταξη εφαρμόζεται άμεσα και δεν απαιτεί καμία άλλη έννομη πράξη της διοίκησης προκειμένου να εφαρμοστεί. Ούτε μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για άρνηση χορηγήσεως αδείας εισαγωγής, δεδομένου ότι δεν απαιτείται η τήρησή της παρά μόνο *μετά* την εισαγωγή. Δεν μπορεί επομένως να γίνει επίκληση της έλλειψης νομιμότητας — με τις αβέβαιες συνέπειές της — παρά μόνο σε περίπτωση ποινικής διώξεως, η οποία, λόγω της φύσεώς της, δεν είναι δυνατή παρά μόνο μετά τη θέση σε κυκλοφορία των εν λόγω οίνων και επομένως μετά την εισαγωγή. Η έννομη προστασία που είναι δυνατή στο όψιμο αυτό στάδιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υποκαθιστά πλήρως την προσφυγή ακυρώσεως του κανονισμού, ενώπιον του Δικαστηρίου, βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ. Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση δεν έχει εφαρμογή η διαπίστωση που υπάρχει στη σκέψη 11 της απόφασης στην υπόθεση Spijker Kwasten, σύμφωνα με την οποία, η απόρριψη της προσφυγής ως απαράδεκτης στην οποία κατέληξε το Δικαστήριο, « συνάδει, εξάλλου, με το σύστημα των προσφυγών που έχει θεσπιστεί από το κοινοτικό δίκαιο, δεδομένου ότι οι ενδιαφερόμενοι εισαγωγείς νομιμοποιούνται να προσβάλουν, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, την άρνηση χορηγήσεως του τίτλου εισαγωγής, το οποίο εκδίδουν οι εθνικές αρχές κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου ».

Από την οπτική γωνία της έννομης προστασίας, θα χαιρόμουν, σύμφωνα με την τελευταία παρατήρησή μου, αν το Δικαστήριο έκρινε πράγματι παραδεκτή την προσφυγή της προσφεύγουσας στην υπό κρίση υπόθεση, βάσει της αισθητής αυτής διαφοράς της από την υπόθεση Spijker Kwasten. Εντούτοις, δεν βρίσκω δυστυχώς, στη νομολογία του Δικαστηρίου, καμιά ένδειξη ικανή να στηρίξει την άποψη, σύμφωνα με την οποία, ελλείψει ικανοποιητικής εθνικής έννομης προστασίας, κανονισμός ο οποίος έχει αναμφισβήτητα

γενική ισχύ από τυπική άποψη, έχει θεσπιστεί προφανώς για μία ή περισσότερες γνωστές ατομικές περιπτώσεις και ο οποίος στην πράξη αφορά άμεσα μία, κυρίως, επιχείρηση, μπορεί πράγματι να προσβληθεί ενώπιον του Δικαστηρίου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν είναι δυνατό, κατά τη γνώμη μου, να αναγνωριστεί στη σκέψη 11 της απόφασης στην υπόθεση Spijker Kwasten γενική ισχύς που να περιορίζει το κύρος των προηγούμενων σκέψεων της απόφασης. Θα προτείνω, επομένως, να θεωρηθεί απαράδεκτο το κύριο αίτημα της προσφεύγουσας, δυνάμει της παγίας νομολογίας του Δικαστηρίου. Η προσβαλλόμενη διάταξη επιβάλλει υποχρέωση, κατά τη μεταγενέστερη θέση σε κυκλοφορία των οίνων αυτών, σε όλους τους υπάρχοντες και μέλλοντες εισαγωγείς των εν λόγω οίνων. Από την άποψη αυτή, η προσφεύγουσα δεν παρουσιάζει, υπό την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας του Δικαστηρίου, ιδιότητες που να προσιδιάζουν σ' αυτή και δεν μπορεί να επικαλεστεί πραγματική κατάσταση η οποία να τη χαρακτηρίζει και να την εξατομικεύει σε σχέση με όλους τους άλλους υπάρχοντες ή μέλλοντες εισαγωγείς που περιγράφονται στη διάταξη κατά τρόπο αφηρημένο. Ομοίως, η πραγματική κατάσταση που συνίσταται στο ότι, κατά το χρόνο της δημοσίευσης της αμφισβητούμενης διάταξης, η προσφεύγουσα, αντίθετα από τους μέλλοντες εισαγωγείς, διέθετε ακόμα απόθεμα οίνων οι οποίοι έφεραν ετικέτες σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου κανονισμού 997/81 της Επιτροπής, δεν μπορεί να οδηγήσει εδώ σε διαφορετικό συμπέρασμα. Όπως παρατήρησα κατά την εξέταση των σχετικών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, πράγματι ο κανονισμός περιέχει (ορθώς) μεταβατική διάταξη για τα παλαιά αποθέματα, σύμφωνα με την οποία τα αποθέματα αυτά εξαιρούνται από την εφαρμογή της διάταξης αυτής. Επομένως, ούτε από την άποψη αυτή υπάρχει αναλογία με την υπόθεση 11/82 (Πειραϊκή-Πατραϊκή και λοιποί), στην οποία υπεστήριξα, στις 14 Οκτωβρίου 1982 και 11 Οκτωβρίου 1984, το παραδεκτό της προσφυγής στην υπόθεση αυτή.

Δεδομένου ότι θα πρέπει να προτείνω συνεπώς να θεωρηθεί το κύριο αίτημα της προσφεύγουσας απαράδεκτο, υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου, δεν κρίνω σκόπιμο να εξετάσω λεπτομερέστερα, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, τους ουσιαστικούς ισχυρισμούς που προβάλλει η προσφεύγουσα προς στήριξη του κύριου αυτού αιτήματος. Οι ισχυρισμοί αυτοί είναι δυνατό να εξεταστούν ακόμα και στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας — νοητής μέσα στα ανωτέρω διαγραφόμενα όρια.

3. Το επικουρικό αίτημα της προσφεύγουσας

Με το επικουρικό αίτημά της, η προσφεύγουσα ζητεί από το Δικαστήριο να « κρίνει ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες υποχρεούνται να αποκαταστήσουν τη ζημία που υπέστη η προσφεύγουσα από το γεγονός ότι λόγω του κανονισμού 1224/83 της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 1983, δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιεί, στο μέλλον, τους όρους " spätgelesen " και " ausgelesen " κατά τη μετάφραση ενδείξεων σχετικών με ανώτερη ποιότητα σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφος 2, στοιχείο γ, του κανονισμού 355/79 ».

Δεδομένου ότι η Επιτροπή και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αμφισβητούν το παραδεκτό του επικουρικού αιτήματος της προσφεύγουσας αποκλειστικά βάσει λόγων που αφορούν, στην πραγματικότητα, την ουσία της υπόθεσης, δεν κρίνω σκόπιμο να προβώ σε χωριστή λεπτομερή εξέταση του θέματος του παραδεκτού του επικουρικού αιτήματος.

Με τη σκέψη 8 της απόφασής του, της 2ας Μαρτίου 1977, στην υπόθεση 44/76 (Milch-, Fett- und Eier-Kontor GmbH κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Jurispr. 1977, σ. 393), το Δικαστήριο έκρινε ότι « το άρθρο 215 της Συνθήκης δεν εμποδίζει την υποβολή αιτήματος στο Δικαστήριο για την αναγνώριση της ευθύνης της Κοινότητας για ζημία επικείμενη και δυνάμενη να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα, έστω και αν η ζημία δεν μπορεί ακόμα να υπολογιστεί επακριβώς ». Κατά συνέπεια, αυτό

που ενδιαφέρει, καταρχάς, στην προκειμένη περίπτωση είναι να διαπιστωθεί αν η υποτιθέμενη ζημία μπορεί να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα. Όσον αφορά το σημείο αυτό, παρατηρείται, πρώτον, ότι η προσφεύγουσα, απαντώντας στις 6 Οκτωβρίου 1983 στην ένσταση απαραδέκτου που πρότεινε η Επιτροπή, αναφέρεται μόνο (σελίδα 14) σε « ζημία που ίσως προκύψει στο μέλλον » (από την απαγόρευση της χρησιμοποίησης των επίμαχων όρων « spätgelesen » και « ausgelesen » κατά τη μετάφραση των εν λόγω ουγγρικών και γιουγκοσλαβικών όρων). Ομοίως, στη σελίδα 15 της απάντησης αυτής, γίνεται λόγος αποκλειστικά και μόνο για « πιθανή » ζημία. Ούτε τα ερωτήματα που έθεσε ως προς το σημείο αυτό το Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επέτρεψαν να αποδειχθεί η απαιτούμενη βεβαιότητα της πλήρωσης του όρου αυτού.

Δεύτερον, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής δή ρητά, απαντώντας σε ερώτηση που του έθεσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι κατά λέξη μεταφράσεις των ουγγρικών και γιουγκοσλαβικών ενδείξεων σχετικά με την ποιότητα περί της οποίας πρόκειται στην υπό κρίση υπόθεση, αποτελούμενες κάθε φορά από δύο λέξεις, τις λέξις « späte Ernte » και « ausgewählte Trauben », ή από ανάλογες ενδείξεις αποτελούμενες από δύο λέξεις, δεν θα αντέβαιναν στην προσβαλλόμενη διάταξη. Θεωρώ ουσιώδες να περιληφθεί η δήλωση αυτή στην απόφαση του Δικαστηρίου. Τόσο βάσει της σκέψεως της προσφεύγουσας, σύμφωνα με την οποία η ζημία είναι απλώς « πιθανή », όσο και βάσει των όρων με τους οποίους είναι ακόμα δυνατό να αντικατασταθούν οι επίμαχοι όροι, πιστεύω, πράγματι, ότι η προσφυγή δεν απορρίπτεται, στην προκειμένη περίπτωση, στο κριτήριο που περιέχεται στην προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 44/76 και το οποίο επιτρέπει στο Δικαστήριο να αναγνωρίσει ευθύνη για μέλλουσα ζημία. Πράγματι, σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, η γένεση της μέλλουσας αυτής ζημίας θα πρέπει να μπορεί πραγματικά να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα.

Δεδομένου ότι θεωρώ το επικουρικό αίτημα απορριπτέο ήδη για το λόγο αυτό, πιστεύω ότι δεν είναι απαραίτητο να εξετάσω επιπλέον λεπτομερώς και τα ανακύψαντα ζητήματα όσον αφορά την ανάγκη υπάρξεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της διαπιστωθείσας ζημίας και της προσβαλλόμενης πράξης, καθώς και την ανάγκη υπάρξεως προφανούς παραβάσεως, από την προσβαλλόμενη πράξη, ενός υπέρτερου κανόνα δικαίου. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, όσον αφορά τις άλλες αυτές προϋποθέσεις, θα περιοριστώ σε δύο σύντομες παρατηρήσεις. Όσον αφορά την ανάγκη υπάρξεως αιτιώδους συνδέσμου, η προσφεύγουσα δεν ανασκεύασε την υπόνοια που πηγάζει από τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Επιτροπή, και σύμφωνα με την οποία η μείωση των εισαγωγών των εν λόγω ουγγρικών και γιουγκοσλαβικών οίνων το 1983 και 1984 οφείλεται κυρίως στην αύξηση της παραγωγής οίνων και την κατάσταση της αγοράς στο εσωτερικό της Κοινότητας. Στη συνέχεια, από το παράρτημα 2 της απάντησης της Επιτροπής, της 12ης Σεπτεμβρίου 1984, σε ερωτήσεις του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι οι εισαγωγές οίνων από τις δύο παροαναφερθείσες χώρες παρουσίασε, κατά γενικό τρόπο, τάση προς μείωση ήδη από το 1982 (επομένως, πριν από τη θέσπιση της προσβαλλόμενης διάταξης). Όλα τα στοιχεία αυτά καθιστούν εξαιρετικά αμφίβολη, σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε προς το παρόν, την ύπαρξη του απαιτούμενου αιτιώδους συνδέσμου. Όσον αφορά την ανάγκη υπάρξεως προφανούς παραβάσεως υπερτέρων κανόνων δικαίου, η προσφυγή αναφέρει μόνο, όσον αφορά το επικουρικό αίτημα, την υποτιθέμενη παραβίαση της θεμιτής εμπιστοσύνης που προκλήθηκε από τη δήλωση του Αυγούστου 1981. Δεδομένου όμως ότι η εν λόγω δήλωση δεν περιελάμβανε παρά ερμηνεία του νομικού κανόνα που ίσχυε την εποχή εκείνη, θεωρώ ότι δικαίως η Επιτροπή υποστήριξε ότι η δήλωση αυτή δεν απέκλειε τροποποίηση της διάταξης που ερμήνευε, παρόλο που πιστεύω ότι, στην προκειμένη περίπτωση, προκλήθηκε πράγματι χωρίς αμφιβολία η εντύπωση ότι αυτό δεν θα συνέβαινε.

4. Το ζήτημα των δικαστικών εξόδων

Τέλος, η προσφεύγουσα ζητεί να καταδικαστεί η Κοινότητα στα δικαστικά έξοδα. Νομίζω ότι στην υπό κρίση υπόθεση δικαιολογείται να γίνει δεκτό το αίτημα αυτό βάσει του άρθρου 69, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού διαδικασίας. Μολονότι σύμφωνα με το αποτέλεσμα στο οποίο κατέληξα στην υπόθεση αυτή δικαιώνεται η Επιτροπή, θεωρώ, εντούτοις, ότι, στην προκειμένη περίπτωση ανάγκασε κακοβούλως την αντίδικο να υποβληθεί σε περιττά έξοδα. Κατ' αναλογία των σκέψεων που διατύπωσε το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) στο θέμα των δικαστικών εξόδων με την απόφασή του της 21ης Ιουνίου 1984 στην υπόθεση 69/83 (Lux κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου), μπορεί να υποστηριχθεί εδώ ιδίως ότι η Επιτροπή, με το να μην παράσχει εγκαίρως ρητές εξηγήσεις, τις οποίες έδωσε για πρώτη φορά κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, όσον αφορά τις εναπομένουσες δυνατότητες μεταφράσεως, συνετέλεσε αποφασιστικά στη γένεση της παρούσας διαφοράς. Πόσο μάλλον που, όσον αφορά την έγκαιρη πληροφόρηση των ενδιαφερομένων, η Επιτροπή είχε προκαλέσει το 1981 ορισμένες προσδοκίες εκ μέρους τους. Ακόμα και μια περισσότερο προωθημένη σκέψη στο θέμα αυτό καλύπτεται επίσης, κατά τη γνώμη μου, από τις διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου. Η σκέψη αυτή συνίσταται στο ότι, ανεξάρτητα από το νόμιμο ή μη χαρακτήρα διατάξεως η οποία τροποποιεί προηγούμενη διάταξη όπως στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα υποβλήθηκε, εν πάση περιπτώσει, λόγω της διατάξεως αυτής σε περιττά έξοδα. Πράγματι, από την προαναφερθείσα απάντηση της Επιτροπής στην ερώτηση του Δικαστηρίου, συνάγεται χωρίς αμφιβολία ότι η απατηλή διαφήμιση λιγότερο σημαντικού ανταγωνιστή της προσφεύγουσας αποτέλεσε αποφασιστικό λόγο για τη θέσπιση της διάταξης που τροποποίησε την προηγούμενη διάταξη και η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς. Η Επιτροπή θα μπορούσε να είχε αφήσει απλώς τις αρχές και τους θιγόμενους ενδιαφερομένους του εν λόγω κράτους μέλους να προσβάλουν δικαστικώς την απατηλή αυτή διαφήμιση βάσει του άρθρου 43 του κανονισμού του Συμβουλίου, πράγμα το οποίο θα είχε απαλλάξει την προσφεύγουσα από μακρά και πολυέξοδη διαδικασία. Δεδομένου του σημερινού φόρτου του Δικαστηρίου, πιστεύω ότι μια ευρύτερη εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου σε περιπτώσεις στις οποίες είναι δυνατό να εφαρμοστεί το άρθρο αυτό, είναι, γενικώς, άκρως επιθυμητή. Εντούτοις, όπως ανέφερα, στην προκειμένη περίπτωση αρκεί ενδεχομένως να εφαρμοστεί κατ' αναλογία η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 69/83 προκειμένου να δικαιολογηθεί η εφαρμογή αυτή.

5. Προτάσεις

Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να κρίνει απαράδεκτο το κύριο αίτημα της προσφεύγουσας·

2) να απορρίψει το επικουρικό αίτημα της προσφεύγουσας λόγω του ότι δεν αποδείχθηκε επαρκώς η πλήρωση ενός από τους υποχρεωτικούς όρους που έχουν εφαρμογή εν προκειμένω·

3) να καταδικάσει, εντούτοις, την Επιτροπή, βάσει του κανονισμού διαδικασίας, στα δικαστικά έξοδα, εκτός από τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και τα οποία βαρύνουν την ίδια τη Γερμανική Κυβέρνηση.